HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ומאי ארבע או חמש. מתי ארבע ומתי חמש: **לרבנן.** דפליגי עליה דר' יהודה בפרק החליל (סוכה דף נ:) ואמרי משמר היולא נוטל שש ומשמר הנכנס נוטל שש חלות ושכר הגפת דלתות לא שקיל משמר הנכנס נמצאו כולן בחות (ב) ומחלקות וכהן גדול חולק עם שתיהן ומשמיט עשר בעי מיפלג ומחצה שלם אינו נוטל בציר חדא מפלגא חמש שקיל: **לר' יהודה דאמר נכנס נוטל שתים.** בלא מחלוקת בשכר שהוא מגיף למוצאי שבת דלתות העזרה וחיל והיכל ולשכות שפתחו שחרית משמר שיצא לו מעשר בעי מיפלג שאין השתיה בחות במחלוקת כי שכרם הם: **בציר חדא מפלגא.** דעשר ושקיל ארבע: **כולה רבי היא.** דאמר פלגא שקיל: **וסבר לה לרבי יהודה.** דאין השתיה מתחלקות לעולם: **אלא מאי ארבע הא חמש בעי למישקל לא קשיא הא דאיכא משמר המתעכב וכו'.** פעמים שיום טוב חל בשני בשבת ויש משמר מקדיש ובא מערב שבת ומתעכב עד הרגל שכל המשמרות בחות ברגל או פעמים שמוצאי יום טוב ערב שבת והמשמרות הולכות למקומם בערב שבת ויש משמר שמתעכב שם עד מוצאי שבת ותנן במסכת סוכה (דף נה:) שבת שבתוך הרגל היו כל המשמרות שוות בחילוק לחם הפנים וכן י"ט הסמוך לשבת בין מלפניה שאין יכולים לשוב בשבת למקומן בין מלאחריה שעל כרחן הן מקדימין לבא מע"ש היו כל המשמרות שוות בחילוק לחם הפנים שהרי על כרחן שוהין שם והרי היא בשבת שבתוך הרגל חל יום אחד להפסיק בינתים או מלפניה כגון שכלה המועד בחמישי בשבת או מאחריה שהתחיל המועד בשני בשבת לא היה להם להקדים לבא מלפני השבת אינן שוות אלא משמר המתעכב בשבת בין שהוא משמר אחד בין שהוא משמרות הרבה נוטל שתי חלות והשאר מתחלקות למשמר היולא ונכנס שזמנו קבוע לאותה שבת: **אי הכי.** דמציעתא רבי היא מאי לעולם חמש: **מתני' אישי.** אחדוי: (ג) **קורין לפניו בסדר היום.** פרשת אחרי מות וכן כל שבעת הימים: **שיהא מביר.** מתבונן בבהמות העובדות לפניו לתת אל לבו בהלכות סדר היום: **גמ' במקדש ראשון.** לא העמידו אלא על פי התורה הנים מהוגין: **מרחא בא בייתוס.** אלמנה עשירה היתה וקידשה יהושע בן גמלא ונתנה ממון לינאי המלך ומינהו להיות כהן גדול: **תרקבא.** חני סתם תרי ו' קב: **דיינרי.** זהובים: **דיילא.** שוטר המלך: **בשוקא קמיה לא אחליף.** מתוך שהיה מכירך מתחילה בקי הוא בעושרך ובמעשיך למצוא עלילה לגבות ממך ממון: **מאכילין אותו.** ערב יום הכפורים שחרית סלתות ובציס כדי למסמס אכילה שבמעיו לשלשלו אלא יצטרך לנקביו למחרת: **לידי חימום.** של קרי שהסלתות ובציס מרבים את הזרע: **אב"י ואבב"י** סימנים הן ומפרש להו ואזיל: **זב אולין לו במאכל.** אם אכל מאכל הרבה מכל מין שהוא אולין לומר שמחמת רוב מאכל ראה ואינו זב לטומאת שבעה ולקרבן דכתיב (ויקרא טו) בשרו ולא מחמת אונסו אבל בעל קרי טמא באונס דאין קרי וזוב באים ממקום אחד ואין מרגיליהם שוה שהזוב (ד) דומה למי בצק של שעורין ואינו קשור אלא כלובן ביצה המוזרת ושכבת זרע קשור כלובן ביצה שאינה מוזרת: **אין מאכילין אותו.** בימי בדיקתו: השחלים

ומאי ארבע או חמש לרבנן דאמרי (ה) נכנס נוטל שש ויוצא נוטל שש ושכר הגפת דלתות לא (ו) משתים עשרה בעי מיפלג בציר חדא מפלגא חמש שקיל לר' יהודה דאמר נכנס נוטל שבע שתים בשכר הגפת דלתות ויוצא נוטל חמש מעשר בעי מיפלג בציר חדא מפלגא ושקיל ארבע רבא אמר כולה רבי היא וסבר לה כר' יהודה ואלא מאי ארבע הא חמש בעי למשקל לא קשיא הא דאיכא משמר המתעכב הא דליכא משמר המתעכב אי איכא משמר המתעכב משמנה בעי למפלג ושקיל ארבע אי ליכא משמר המתעכב מעשר בעי למפלג ושקיל חמש אי הכי מאי רבי אומר לעולם חמש קשיא: **מתני'** א מסרו לו זקנים מזקני בית דין וקורין לפניו בסדר היום ואומרים לו אישי כהן גדול קרא אתה בפיך שמא שכחת או שמא לא למדת ב ערב יום כפורים שחרית מעמידין אותו בשער מזרח ומעבירין לפניו פרים ואילים וכבשים כדי שיהא מכיר ורגיל בעבודה ג כל שבעת הימים לא היו מונעין ממנו מאכל ומשתה ערב יוה"כ עם חשיכה לא היו מניחין אותו לאכול הרבה מפני שהמאכל מביא את השינה: **גמ'** בשלמא שמא שכח לחיי אלא שמא לא למד מי מוקמינן כי האי גוונא ד והתניא ו והכהן הגדול מאחיו ז ישיהא גדול מאחיו בכח בגוי בחכמה ובעושר אחרים אומרים מנין שאם אין לו שאחיו הכהנים מגדלין אותו ת"ל והכהן הגדול מאחיו גדלהו משל אחיו אמר רב יוסף לא קשיא כאן במקדש ראשון כאן במקדש שני ח דאמר ט ר' אסי תרקבא דדינרי עיילא ליה מרתא בת בייתוס לינאי מלכא י על דאוקמיה ליהושע בן גמלא בכהני רברבי: ערב יום הכפורים שחרית וכו': תנא אף השעירים ותנא דידן מאי טעמא לא תנא שעירים כיון דעל חטא קא אתו חלשא דעתיה אי הכי פר נמי על חטא הוא דאתי פר כיון דעליו ועל אחיו הכהנים הוא דאתי באחיו הכהנים אי איכא איניש דאית ביה מילתא מידע ידע ליה ומהדר ליה בתשובה בכולהו ישראל לא ידע אמר רבינא היינו דאמרי אינשי אי בר אחתיך דיילא הוי חזי בשוקא קמיה לא תחליף: כל שבעת הימים לא היו מונעין וכו': תניא רבי יהודה בן נקוסא אומר מאכילין אותו סלתות וביצים כדי למסמסו אמרו לו כל שכן שאתה מביאו לידי חימום תניא סומכוס אמר משום ר' מאיר יא אין מאכילין אותו לא אב"י ואמרי לה לא אבב"י ויש אומרים אף לא יין לבן לא אב"י לא אתרוג ולא ביצים ולא יין ישן ואמרי לה לא אבב"י לא אתרוג ולא ביצים ולא בשר שמן ולא יין ישן ויש אומרים אף לא יין לבן מפני שהיין לבן מביא את האדם לידי טומאה [א] תנו רבנן יב תולין לו במאכל וכל מיני מאכל אלעזר בן פנחס אומר משום רבי יהודה בן בתירא אין מאכילין אותו לא חגב"י ולא גב"ם ולא כל דברים המביאין לידי טומאה [ב] לא חגב"י לא חלב ולא גבינה ולא ביצה ולא יין ולא גב"ם מי גרסין של פול ובשר שמן ומריים ולא כל דברים המביאין לידי טומאה לאתויי מאי לאתויי הא דת"ר חמשה דברים מביאים את האדם לידי טומאה ואלו הן השום והשחלים

עיילא ליה מרתא בת בייתוס **לינאי מלכא.** אין זה ינאי המלך יג (שבת פ') שאומר (קדושין דף סו.) שהרג חכמי ישראל להשתא להתם כהן גדול הוה דקאמר הקש להם בגין עיניך ולא היה ממנה אחר במקומו: והאמר

פד א ב מיי' פ"ח מהל' עבודת יום"כ הלכה ה:

פה ג שם הלכה ו:

פו ד מיי' פ"ה מהלכות כלי המקדש הלכה ח:

פז ה מיי' פ"ח מהלכות עבודת יום"כ הלכה ו:

פח ו מיי' פ"ב מהלכות ממזרים כפרה הלכה כ:

מוסף רש"י

הגפת דלתות. סגירת דלתות (נדרים נו:).

רבינו חננאל

וארבע או חמש דקתני הכי קאמר, אי לרבנן חמש, אי לר' יהודה ארבע, אי לרבנן דאמרו שכר הגפת דלתות ליכא, י"ב חלות כולן בעי למיפלג, פוחתין מן החצי אחת נשארו י"א חלות. גנאי הוא לו ליטול חצי חלה, מעשר בעי למיפלג, הלכך נוטל חמש מן העשר. אי לר' יהודה דתני בסוף מסכת סוכה הנכנס נוטל ז' והיוצא נוטל חמש. ואוקימנא הני תרתי יתירי שכר הגפת דלתות, פ' כיון שמשמרה הראשונה פתחה בשחרית בשבת ויצאה אחר חצי היום ומשמרה הנכנסת [מגיפה] השערים שפתחה אותם היוצאות, נוטלת בשכרה ב' חלות, נשארו עשרה חלות פחות אחת מן החצי נשארו ט'. אין דרך ארץ ליטול (פרס) [פרוסה] (חלק בח') [וחולק מחשמונה] זה נוטל ד' ואלו כולן נוטלין (ד') [ששה]. **רבא אמר כולה** ר' **היא.** ור' סבר לה כר' יהודה דאמר הנכנס נוטל שבע כו'. אי הכי אמאי ארבע הא ר' הוא דאמר פלגא שקיל חמש בעי למשקל. ושנינן **בדאיכא משמר [המתעכב]** דשקיל משמר הנכנס שתים בשכר הגפת דלתות והמתעכב עוד נוטל שתים אחרות, כדתנן בסוף סוכה והמתעכב נוטל שתים. נשארו ח' שקיל החצי ארבע משמונה. ואם אין שם משמר המתעכב נוטל משמר הנכנס שתים שכר הגפת דלתות נשארו עשר חלות (ביטל) [נוטל] חציו חמש. **אי הכי** כי רבי סבר פעמים נוטל חמש ופעמים נוטל ארבע אמאי תני לעולם חמש ועלתה בקושיא. **מוסרין לו זקנים** מזקני ב"ד כו'. **במקדש ראשון** לא היו מעמידין כהן גדול אלא מי שהוא גדול מכולן בכח בנוי בעושר ובחכמה וכו'. ובמקדש שני היה משחיד

עין משפט נר מצוה

(ה) [סוכה נ.], (ו) מולין קלד: הוריות ט. [תוספתא פ"א ה"י], (ז) יומא פא., (ח) [גיר' ע"י רב יוסף], (ט) [גיר' ע"י עד], (י) [נ"ל וקב וכ"ס בערוך], (יא) [נדה לה:], (יב) [נ"ל שפירא],

---

תורה אור השלם

1. וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו אֲשֶׁר יוּצַק עַל רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת יָדוֹ לִלְבֹּשׁ אֶת הַבְּגָדִים אֶת רֹאשׁוֹ לֹא יִפְרָע וּבְגָדָיו לֹא יִפְרֹם:

ויקרא כא י

הגהות הב"ח

(א) גמ' וכבר הגפת דלתות לא שקיל משתים עשרה: (ב) רש"י ד"ה לרבנן כו' נמצאו כולן בחות במחלוקת וכהן גדול: (ג) ד"ה וקורין לפניו **כל שבעת הימים בסדר היום** בפ' אחרי מות הס"ד:

הגהות הגר"א

[א] גמ' (ת"ר זב תולין לו במאכל וכל מיני מאכל) תא"מ: [ב] שם המביאין לידי טומאה. נ"ב והזב תולה בהן רע"א תולה בכל מיני מאכל. (ועי' בא"ר פ"ב דזבים מתני' ב' וכפי' הר"ש):

תוס' ישנים

רבא אמר כולה רבי היא. וא"ת אביי דמוקי ריש"א כרבנן וסיפא רבי ומוקי מציעתא כרבנן בפלוגתא דר' יהודה ורבנן, ולוקמה במשמר המתעכב כרבא וכולה כרבנן. וי"ל דמילתא דלא שכיחא היא. ורבא לא ניחא ליה לאפלוגי רבנן ורבי בהא, אלא סבירא ליה דמתאה ממש לכולי עלמא כדאשכחן במי שמת [נבא בתרא קמג, א] גבי אבולי ואיפלגו ביה, ובעבודת כוכבים [ו, ב] במעשה [דקטיעא בר] שלום שמתן כל נכסיו לר"ע. **מרתא בת בייתוס.** אלמנה עשירה היתה וקידשה יהושע קודם שנתמנה ואח"כ נתמנה להיות כהן [גדול], כדאמרינן ביומא [נא, א] עד דאמרינן בגמרא. ואע"פ שאשוב היה כדאשכחן לקמן [לז, א] שעשה שני גורלות של אשכרוע של זהב ומזכירין אותו לשבח, ואמרינן בפ' לא יחפור [נבא בתרא כא, א] מתקנה יהושע בן גמלא ואילך, מ"מ היו בעלי תורה ומשובין ממנו ורואין לימות יומה. **פר נמי על חטא אתי.** וא"ת איכא פר מוסף דעל חטאת לא אתי. י"ל דבמתניתין קתני פרים, ופר חטאת הוי בכלל. **לא מאכל ולא משתה.** ואע"ג שכהן אל בית אב אסור לשתות יין, [הכא איירי] אחר עבודה כשהולך לישן, ולא כפי' ריב"א שפירש דמשתה דשאר משקין יין קאמר, דהא שאר משכרין נמי אסירי, כגון דבש וחלב ודפילה קנעילת. **אין מאכילין אותו אב".** וזבזב גרסינן תגב"י, תימה אמאי לא חשיב בכהן גדול. י"ל דלא אמירו בו כל כך. וא"ת אמאי לא אמילוהו לזב, והלא לא מטמא בחומס. י"ל דמכל מקום מיהא קתרלא אפילו בחומס כדתנן במסכת זבים [פ"ב מ"ב] ובנדה בפ' בנות כותים [לז, א].

מסורת הש"ס

(ה) [סוכה נ.], (ו) מולין קלד: הוריות ט. [תוספתא פ"א ה"י], (ז) יומא פא., (ח) [גיר' ע"י רב יוסף], (ט) [גיר' ע"י עד], (י) [נ"ל וקב וכ"ס בערוך], (יא) [נדה לה:], (יב) [נ"ל שפירא],